

▶ BERUHÁZÁSI ESZKÖZ AZ UNIÓS CÉLOK SZOLGÁLATÁBAN

ÚJ KOHÉZIÓS POLITIKAI
MEGKÖZELÍTÉS

„A kohéziós politika radikális átalakításon ment keresztül, így a teljes Uniót átfogó beruházási stratégiává vált. Hatékony eszköz, amelyet úgy alakítottunk át, hogy elősegítse a regionális szintű gazdasági fejlődést és átalakulást. ”

JOHANNES HAHN – A REGIONÁLIS
POLITIKÁÉRT FELELŐS UNIÓS BIZTOS

A *Panorama* magazin kiadásának 50. évfordulóját ünnepelve Johannes Hahnnal, a regionális politikáért felelős biztossal arról beszélgettünk, hogy a kohéziós politika milyen eredményeket ért el, és milyen átalakuláson ment keresztül az ő hivatali ideje alatt.

A beszélgetést rögtön azzal indítja, hogy kiemeli az egyik legfontosabb eredményt, azaz hogy sikerült a kohéziós politika arculatát és szerepét megváltoztatni:

„Kezdetben a kohéziós politika legfőbb célja az volt, hogy támogassa a szegényebb régiókat és csökkentse az egyenlőtlenségeket. Noha nem hagytunk fel azzal sem, hogy eredeti szerepét betöltse, mégis radikális átalakításon ment keresztül, így a teljes Uniót átfogó beruházási stratégiává vált. Hatékony eszköz, amelyet úgy alakítottunk át, hogy elősegítse a regionális szintű gazdasági fejlődést és átalakulást. Szintén fontos, hogy adott esetben bármilyen régióban a változás ösztönzőjeként tekintsenek rá, legyen szó kevésbé fejlett vagy fejlettebb régióról.”

Véleménye szerint e stratégia mögött új szemlélet és filozófia áll, amelynek elsődleges célja, hogy támogassa és előmozdítsa a regionális és városi gazdasági növekedést és munkahelyteremtést.

Fontosnak tartja ezenkívül megemlíteni azokat a hívószavakat, amelyek napjainkban szorosan összefüggnek a megreformált kohéziós politikával, így például az eredményorientáltságot, a teljesítményt, a célokat, a célkitűzéseket, a tennivalókat stb.

„Itt nem csupán szakzsargon használatáról van szó. Ezek a kifejezések azt tükrözik, hogy a kohéziós politikának milyen elvek mentén kell működnie. Költségvetése az Unió teljes költségvetésének egyharmada – mintegy 350 milliárd euró –, ezért a belőle származó forrásokat megfelelő módon és bölcsen kell felhasználni.”

Fontos a szemléletváltás

„A kohéziós politika új megközelítésének egyik kiemelt célkitűzése az ésszerűbben kidolgozott és a kiemelt célokra összpontosító kohéziós politika megvalósítása – mondja.

Ezáltal az Európai Unió legfőbb beruházási stratégiája lehet, és központi szerepet játszhat az Európa 2020 stratégia célkitűzéseinek elérésében.”

„Legfontosabb lépésként szemléletváltásra került sor a kohéziós politikával kapcsolatban. A partnerségi megállapodásokkal és az operatív programokkal bevezetett szigorú folyamat arra kötelezi a tagállamokat, hogy hatékony, és ezzel egyidejűleg gyakorlatias és reális, a saját gazdasági és regionális környezetükben megvalósítható üzleti tervet vagy gazdasági fejlesztési stratégiát vázoljanak fel.”

„A terveknek összhangban kell állniuk az Európa 2020 stratégiában megfogalmazott prioritások célkitűzéseivel. Természetesen Brüsszel elképzeléseinek is meg kell felelniük.”

„A feltétel nélküli pénzosztogatás – a regionális projektekhez nyújtott nyomon követhetetlen támogatások és »bánkó csekkek« – ideje lejárt – mondja. Minden egyes elköltött eurócenttel el kell számolni. Előzetes tervet kell készíteni, és igazolni kell a tervek végrehajtásának menetét, csakúgy, mint minden professzionális beruházás esetében.

A változáskezelés módja

„A gazdasági válság érdekes módon segítette az említett szemléletváltást” – magyarázza.

„A pénzügyi nehézségek miatt a tagállamok minden hatóságának megszorításokra kellett törekednie, és elsősorban a prioritások megvalósítására összpontosítania. A többségük felismerte, hogy változtatásra van szükség.”

„A kohéziós politika ugyanezt a szemléletmódot és fegyelmezettséget követeli meg. A tagállamoknak a célkitűzésekre és a prioritásaikra koncentrálva el kell dönteniük, mely területekre kell erőforrásaikat fordítaniuk.”

Világos és mérhető célok

A 2014-2020-as programozási időszakra vonatkozó partnerségi megállapodások kidolgozásában az új szemlélet központi szerephez jutott.

A partnerségi megállapodások kiemelt szerepet fognak betölteni a tagállami és regionális stratégiai beruházások szabályozásában a következő hét évben, és olyan világos célokat fogalmaznak meg a beruházásokkal kapcsolatban, amelyek összhangban vannak az Európa 2020 stratégia főbb prioritásaival.

„Az új szemléletet követve könnyebben vizsgálhatjuk meg a számszerű eredményeket, és folyamatosan ellenőrizhetjük, hogy ezek a közpénzek maximális hatást fejtenek-e ki a növekedés és a munkahelyteremtés élénkítését tekintve Európa-szerte.”

„Hogyan támogassuk a kutatásokat, ha nincs kutatási stratégiánk? Olyan, mintha kormánykerék nélküli autót próbálnánk vezetni.”

Az Európa 2020 pénzügyi eszköze

„Sokat tanultunk a lisszaboni stratégiával kapcsolatos kudarcból. Bár a stratégia célkitűzései megfelelőek voltak, a változást és a reformot ösztönző terv megvalósításához nem állt rendelkezésre pénzügyi eszköz. Ez óriási hibának bizonyult. A stratégia jogi kötelezettségvállalás és valódi költségvetés hiányában túlságosan is függött a politikai akarrattól, ami végső soron nem volt meg.”

Azok a problémák, amelyekkel a lisszaboni stratégia foglalkozott – így az alacsony termelékenység, az Unióra jellemző stagnáló gazdasági növekedés – nem veszítették el aktualitásukat. A 2008-as gazdasági válság tovább súlyosbította a globalizáció, az egyre növekvő erőforráshiány és az öregedő társadalom által már eleve sújtott gazdaság helyzetét.

Az Európai Unió erre úgy reagált, hogy kidolgozta a jövő gazdasági növekedésének tervét: az Európa 2020 stratégiát. A stratégia célja, hogy az energiahatékonyság, a kutatás és innováció, valamint a modern és fenntartható termelési módszerek intelligens módon történő támogatása révén munkahelyeket teremtsen és csökkentse a szegénységet.

„A megreformált kohéziós politika egyik újdonsága, hogy összhangban van az Európa 2020 stratégia említett prioritásaival, és kevesebb stratégiai célra összpontosít, hogy sokkal több projektet valósítson meg a kiválasztott területet érintő beruházásokat tekintve.”

„A kvv-kat, az innovációt és az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaságot ösztönző célzott regionális beruházások révén fontos szerepet játszunk az Európa 2020 stratégia végrehajtási tervének realizálásában. Az egyik legjobb üzenet, amit biztosan átadhatok az utódoknak a hivatali mandátumom végén, azaz, amit már most is tudunk: több mint 38 milliárd eurót fordítunk az energiahatékonyság területére és a megújuló energiákra. A tagállamokhoz már eljutott ez az üzenet, és a várakozásainkon felül teljesítettek. Az Unió így az éghajlatváltozás kapcsán kitűzött céljainak és az energiabiztonság növelésével kapcsolatos célkitűzéseinek egyaránt meg fog felelni.”

Intelligens specializáció

A 2014-2020-ra vonatkozó megreformált kohéziós politika azon a meggyőződésünkön alapul, hogy akkor érhetjük el a legnagyobb hatást, ha először megkeressük a meglévő alaperőségeinket. Ez az intelligens specializáció vezérelve.

Az intelligens specializáció olyan innovatív, a regionális gazdasági átalakulást ösztönző megközelítés, amely lehetővé teszi a régiók számára, hogy a szakterületüknek megfelelő,

illetve versenyelőnyt teremtő területekre összpontosítsák beruházásaikat.

„Az intelligens specializáció megerősítése érdekében különféle eszközöket, intézményeket és szakértőket állítunk csatornába azért, hogy a régiók megtalálják saját ipari és technológiai részüket a globális piacon.”

„A stratégia immár kulcsfontosságú része azoknak az erőfeszítéseknek, amelyeket az Európai Unió azért tesz, hogy régiói kilábaljanak a recesszióból.”

Közösségi beruházás

A kohéziós politika által nyújtott támogatás a tagállamok társfinanszírozásával együttesen az európai közösségi beruházások jelentős hányadát képviseli. Szlovákiában, Magyarországon, Bulgáriában, Litvániában, Észtországban, Máltán, Lettországon és Lengyelországban ez az összes közösségi beruházás több mint a felét jelentette 2010 és 2012 közötti időszakban.

„Habár a gazdasági válság minden tagállamot hátrányosan érintett, az Unió kohéziós politikája nagy szerepet játszott a legrosszabb hatások mérséklésében, és több országnak és régióknak is segített abban, hogy átvészeljék ezt a nehéz időszakot.”

Görögország esetében például a strukturális reformok iránti törekvéseket is segítette. A kohéziós politika 2014 és 2020 között 15,5 milliárd euróval fogja támogatni Görögországot, hogy újabb lendületet adjon a megkezdett reformok megvalósításához.

„Úgy vélem, mindennél fontosabb, hogy a támogatást megfelelően használják fel, és elsődlegesen a reálgazdaság területeire koncentrálódjon.”

„Görögország talpraállásának kulcsa a régiók kezében van. Pontosan ezt szerettem volna látni a görögországi látogatásom során. Mind a 13 régió bebizonyította, hogy érdemes hinni a bennük rejlő lehetőségekben. A 2014-2020-as időszakra vonatkozó, Görögországgal kötött partnerségi megállapodás mind a 13 régió számára tartalmaz valamilyen programot.”

Makroregionális stratégiák

A makroregionális stratégiák kidolgozásával bővültek a regionális politika célterületei. A közös regionális problémák megoldása érdekében a regionális politika a tagállamokra és a harmadik országokra egyaránt kiterjed.

„A makroregionális módszer újdonsága abban rejlik, hogy közös célok meghatározásával, a támogatás összehangolásával és közös munkával együttműködésre ösztönzi a tagállamokat annak érdekében, hogy elérjék célkitűzéseiket. Az ilyen stratégiák elősegítik, hogy világosabban követhető legyen a meglévő támogatások szétosztásának menete, és ennélfogva

szavatolják, hogy a különböző ágazatok résztvevői közös célokat fogalmazzanak meg.”

„Azzal, hogy a balti-tengeri, a Duna, az adriai- és a jón-tengeri régiókra vonatkozó stratégiák a megvalósulás útjára léptek, és további stratégiák a tervezési szakaszban vannak, igazolható, hogy a makroregionális stratégiák a régióink számára jelentéssel bír, koherens megoldások azonosítására alkalmas keretként funkcionálnak.”

Johannes Hahn azt is hangsúlyozza azonban, hogy a tagállamok feladata az érintett terület igényeinek és prioritásainak meghatározása. Az ő felelősségük, hogy a logisztikai erőforrások biztosítása mellett ajánlásokat tegyenek és nyomon kövessék a döntéseik eredményét.

A Bizottság mindvégig támogatni fogja az érintett régiókat és országokat, de nem végzi el helyettük a munkát. A stratégia irányítását a helyi politikai vezetőknek kell kézbe venniük.

Az észak-írországi békeprogram

A Derry-Londonderry városában található Foyle folyón átívelő Peace híd 2011. évi megnyitója szimbolikus jelentőséggel bírt, hiszen a kezdeményezés szép példája a béke és megbékélés iránti törekvések megvalósulásának.

A megnyitó alkalmával Hahn biztos ajándékba kapta a híd modelljét, amely jelenleg a brüsszeli íróasztalát díszíti.

Az Unió nagy szerepet játszott abban, hogy a megbékélés és a béke iránti törekvéseket valóban elősegítse, és hogy Észak-Írország elinduljon a stabil társadalommá válás útján. A nemzeti támogatással párhuzamosan az Unió 18 évig több mint 20 ezer projekt támogatásához járult hozzá mintegy 1,3 milliárd euróval.

Hahn biztosra nagy hatással voltak a békefolyamat során elért előrelépések, ezért 2013-ban konferenciát kezdeményezett. A konferencia nemzetközi platformként szolgált az EU PEACE programja során bevált módszerek terjesztéséhez, és vitaindító párbeszédre ösztönzött azzal kapcsolatban, hogy ezek a módszerek Európa más országaiban és Európán kívül is alkalmazhatók-e hasonló helyzetekben. A rendezvényen kiemelt

▶ **BALRA:** Hahn biztos átkel a Dunán átívelő új Vidin–Calafat vasúti hídon. Az Európai Unió Duna régióra vonatkozó makroregionális stratégiája a regionális, kutatási, közlekedési és környezetvédelmi politikák mellett biztonsági, turisztikai és növekedési kérdésekkel is foglalkozik, hogy a Duna menti régióban jobb legyen élni és dolgozni.

▶ **JOBBRA:** Johannes Hahn látogatása az árvízrel sújtott szerbiai Obrenovac városában.

szerepet kapott az észak-írországi béketemelési folyamatok során alkalmazott szakértelem megismertetése a nemzetközi résztvevőkkel. A rendezvényen felszólalók beszámolóikban méltatták az Unió által nyújtott támogatás fontosságát.

„Nagy örömmel hallgattam a két korábbi ellenfél barátságos beszélgetését a »Bringing Divided Communities Together« (Bizalomépítés a megosztott közösségekben) elnevezésű konferencián.”

„Ez a két ember jelenleg Észak-Írország tartományi kormányfője és a tartományi kormányfő helyettese. Teljes mértékben elismerték az Európai Uniótól kapott támogatás fontosságát és az Unió konstruktív hozzáállását a közösség újjáépítéséhez, illetve a hosszú távú béke előmozdításához.”

Hahn biztos (aki szintén jelen volt a konferencián) kiemeli, hogy más nehézségekkel küzdő területek képviselői is képviselték magukat a rendezvényen, és figyelmesen hallgatták a béketemelési folyamat tanulságait és a sikeres projektekkel kapcsolatos tudnivalókat, valamint a beszámolókat arról, hogyan lehet a sérelmeket fokozatosan orvosolni, illetve a közösségek tagjait összekovácsolni.

Katasztrófasegélyezés

Az európai régiók megsegítése azzal is jár, hogy krízishelyzetekben segélyeket kapnak. Az Európai Unió immár egy évtizede jelent fő segélyforrást az európai kontinens természeti katasztrófa (többek között árvizek, földrengések és erdőtüzek) által sújtott területei számára.

A segélyek az Európai Unió Szolidaritási Alapjából származnak, amely a katasztrófát követően hozzájárul az érintett területek helyreállítási munkálataihoz. A katasztrófameg-előzésre fordított mintegy 6,5 milliárd eurónyi segély mellett több mint 3,6 milliárd eurót hívtak le a Szolidaritási Alapból arra, hogy több millió polgárnak nyújtsanak segítséget az Unió 23 tagállamában.

Az Alap például nagymértékben hozzájárult az olaszországi Abruzzo régiójának infrastruktúráját, köz- és lakóépületeit, valamint üzlethelyiségeit romba döntő földrengés utáni helyreállítási munkálatokhoz.

Az Alapot a közelmúltban arra is felhasználták, hogy támogatást nyújtsanak a balkáni régió árvíz sújtotta területeinek. Az Európai Unió Szolidaritási Alapjából származó segélyeket a katasztrófát követő, Szerbia egyes területeinek helyreállításához szükséges munkálatok egy részének finanszírozására fordítják.

„Bár Szerbia még csak tagjelölt ország, teljes jogú tagállamként kezeljük” – mondja Hahn biztos. Johannes Hahn hivatali ideje alatt az alapot is megreformálták. A szóban forgó és a tagállamok, valamint az Európai Parlament által is elfogadott reformok idén júniusban léptek hatályba. Céljuk, hogy az alap könnyebben és gyorsabban legyen igénybe vehető, és sokkal hatékonyabban válaszoljon a tagállamok vagy a katasztrófa által sújtott régiók igényeire.

A jövőt érintő kihívások

„Az Unió polgárainak több mint kétharmada városban él, ezért fontos, hogy a nagyvárosok – az elkövetkező évekre tekintve – hangsúlyosabb szerepet kapjanak a kohéziós politikában. Olyan városfejlesztési menetrendet dolgozunk, amely megfelel ezeknek a kívánalmaknak” – hangsúlyozza Hahn biztos.

Az egészségügy, az egészségügy finanszírozása és a nyugdíjak területén is új szemléletre van szükségünk, amelyek – ahogyan Hahn biztos kifejti – komoly kihívásokat tartogatnak a jövőre nézve.

„Mivel Európa társadalma öregszik, egyre nagyobb nyomás nehezedik az állami költségvetésekre. Ez azonban szintén olyan terület, ahol az uniós kohéziós politikán keresztül megvalósuló stratégiai beruházások jó szolgálatot tehetnek” – folytatja.

„Az új technológiák használata, a távgyógyászat rohamos terjedése, valamint a kórházakon kívül elvégzett kezelések egyre népszerűbbé válása nagymértékben csökkentheti az egészségügyi infrastruktúrára nehezedő terheket.”

„A kohéziós politika által támogatott ilyen és ehhez hasonló megközelítések segíthetnek az egészségügy növekvő pénzügyi terheinek mérséklésében.”

Az európai gazdaság jelentős előnyökre tett szert az elmúlt években a regionális finanszírozásnak köszönhetően. Több millió új munkahely született, a közutak, vasútvonalak és kikötők építésével egész régiók váltak elérhetővé, illetve induló kisvállalkozások kaptak támogatást. Az új reform nemcsak támogatási forrásokat jelent, hanem olyan új eszköz, amely képes megvalósítani az Európa 2020 stratégia célkitűzéseit. A politika azonban a jövőben is az aktuális igényeknek megfelelően fejlődik majd.